

PIP-PÆDAGOGIK

Forventninger er til for at blive skruet op. Men hvor højt sigter du?

Af CLAUS HOLM,
Institutleder på DPU, Aarhus Universitet

Studerendes forventninger til egen uddannelse er høje. Hvor høje? Mindst lige så høje som deres forældres. Det fremgik for nylig, da studerende på de videregående uddannelser demonstrerede over politikernes nedskæring på uddannelsesområdet, og en avisoverskrift fortalte os: ”Vi (de unge, red.) risikerer at blive dårligere uddannet end vores forældre”. Forargelsen overrasker ikke. For den hænger sammen med veletablerede forestillinger om social mobilitet – en social mobilitet, der er opadgående og overgår forældrenes. Samtidig vinder en ny forestilling indpas: forestillingen om eget ansvar for egen mobilitet. Det sker i takt med nye uddannelsesmæssige målsætninger og pædagogiske tilgange.

Et godt eksempel på denne forandring er folkeskolereformens tre målsætninger: at folkeskolen udfordrer alle elever, så de bliver så dygtige, de kan; at folkeskolen mindsker betydningen af social baggrund i forhold til faglige resultater, samt at den øger elevernes trivsel. Udtrykt på anden vis: Stejlt opadgående læringskurver er blevet alle elevers ret. Uanset udgangspunkt.

Kurverne bliver stejle ved, at lærere formulerer høje forventninger til de enkelte elevers stadige fremgang i læring. Det gælder også udfordrede elever med lave forventninger til egne præstationer. Konkret sker det ved en differentieret undervisningsindsats, der sikrer, at hver enkelt elev får høje, udfordrende og passende forventninger til sig selv.

Rationalet bag denne pædagogik er en forestilling om uddannelsesretfærdighed. Uddannelsesretfærdighed er et svar på den øgede diversitet i samfundet, men også på uddannelsessystemets ansvar for at imødekomme den heterogenitet der i dag karakteriserer skolen og de enkelte klasser. Rationa-

let hænger sammen med, hvad man kunne kalde Pip-pædagogik.

Udtrykket Pip-pædagogik er inspireret af Charles Dickens roman *Store forventninger*. Hovedpersonen er drengen Pip. Han er forældreløs, og der er ingen, der har forventninger på hans vegne. Alligevel beslutter han sig for at blive en gentleman. Der er altså store forventninger til, hvad Pip kan drive det til, men det er vel at mærke hans egne forventninger til sig selv. Og ansvaret for om det lykkes, er også hans eget. Pip-pædagogik frigør barnet fra dets ophav. Forældrenes gode eller dårlige indflydelse bliver irrelevant. Har Pip ingen forældre, har han dog en velgører, Abel Magwitch, der gør det økonomisk muligt for Pip at uddanne sig.

Dickens' dannelsesroman foregår i det det 19. århundredes victorianske England – i fremskridtets århundrede. Nu, i begyndelsen af det 21. århundrede, er vi vidner til Pip-pædagogik på moderne betingelser. Vi vil også gerne suspendere den sociale baggrund og sætte vores lid til uddannelsessystemet som den moderne velgører, hvor lærerne i mindre grad behøver forholde sig til elevernes fædre og mødre ophav – dvs. forudsætninger udenfor læringsmiljøet – og i højere grad kan fokusere på at formulere optimistiske forventninger til den enkelte elevs fremgang i læring.

Pips produktmål var at blive gentleman. Moderne Pip'er har noget andet, nemlig et procesmål – at være fortsat fremgangsrig. For at det kan ske, må mottoet for læreres tilgang til den enkelte elev derfor blive ”at være parat til at blive overrasket” for at undgå negative forventninger til eleverne og for at undgå lavt præsterende elevers selvopfyldende og for lave forventninger til egne præstationer.

Uddannelsessystemets uretfærdighed kommer til at bestå i ikke at tage tilstrækkeligt ansvar for, at den enkelte mestrer selv at fortsætte sin fremgang i læring. Tager uddannelsessystemet omvendt dette ansvar, så bliver forventningen til den enkelte elev til gengæld,

at han udnytter muligheden. Konsekvensen er også, at der i mindre grad bliver en ’kære mor eller far’ at appellere til – og sammenligne sig med, når man kritiserer politikere for at skære ned i uddannelsessystemet.

Tidens store spørgsmål drejer sig om, hvem man som elev indigneret kan og vil holde ansvarlig for eventuelt skuffede forventninger. Vil det være samfundet, der ikke behandler de uddannelsessøgende ordentligt? Vil det være læreren med ansvar for et læringsrum, der ikke møder den enkelte med passende høje forventninger? Eller vil det være den enkelte elev selv, fordi han ikke behandler sig selv ordentligt ved at udnytte det læringsrum, der tilbydes?

Min forventning er, at der i de kommende år bliver skruet op for forventningerne til såvel læringsrummet som selv-ansvaret! ■

»Nu, i begyndelsen af det 21. århundrede, er vi vidner til Pip-pædagogik på moderne betingelser. Vi vil også gerne suspendere den sociale baggrund og sætte vores lid til uddannelsessystemet som den moderne velgører (...)«

